

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania [...] spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
przeciwko Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Bydgoszczy
z udziałem: P. B., T. B., J. B., M. B., R. B., M. C., S. C., K. G., W. K., R. K., R. K., A.
M., A. S., D. W. i E. N.
o wznowienie postępowania,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 lipca 2023 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 26 maja 2021 r., sygn. akt III AUa 1674/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Bydgoszczy kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[mc]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 26 maja 2021 r., III AUa 1674/19, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 9 sierpnia 2019 r., VI U 648/19, i oddalił odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Bydgoszczy z 20, 21, 24, 27 i 28 grudnia 2018 r. oraz z 2 i 3 stycznia 2019 r. odmawiających wznowienia

postępowania w sprawie wniosku o uchylenie zaświadczenia D/PL wydanych dla wymienionych w decyzji pracowników płatnika składek [...] sp. z o.o.

Skargę kasacyjną w imieniu płatnika składek złożył pełnomocnik, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazał na istotne zagadnienie prawne: czy organ w ramach czynności objętych dyspozycją art. 83 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009 ze zm., dalej jako ustawa systemowa) ma obowiązek wszcząć postępowanie w sprawie wydania decyzji wznawiającej i przeprowadzić pełne postępowanie dowodowe w sprawie. Nadto wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie od skarżącej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania. Sąd Najwyższy odmówił już przyjęcia innych, analogicznych skarg kasacyjnych skarżącej (zob. sprawy: II USK 716/21, II USK 717/21, II USK 725/21, II USK 10/22, II USK 62/22 czy II USK 79/2, niepubl.), których wnioski o ich przyjęcie do rozpoznania są tożsame.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Strona wnosząca skargę kasacyjną, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c. określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, powinna sformułować w niej wniosek o przyjęcie do rozpoznania wraz ze stosownym uzasadnieniem. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z

okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty prawne świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju prawa i jurysprudencji i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzygnięciu innych podobnych spraw.

Mając na uwadze powyższe rozważania, należy stwierdzić, że skarżąca spółka nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Sąd Apelacyjny wskazał, że zgodnie z art. 83a ust. 1 ustawy systemowej Zakład Ubezpieczeń Społecznych - mimo wydania ostatecznej decyzji - może ponownie ustalić prawo lub zobowiązanie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji przedłożono nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Oznacza to, że żądając wznowienia postępowań dotyczących wystawionych zaświadczeń D/PL 101 odwołująca się spółka powinna była przedstawić w stosunku do każdego z pracowników dowody lub okoliczności świadczące o tym, że na dzień wydania zaświadczeń kryteria te nie zostały spełnione. Nie wypełniało tego wymagania odwołanie się do ustaleń poczynionych w orzeczeniach sądów niemieckich, które zresztą w toku postępowań przed tymi sądami były kwestionowane przez płatnika składek. Ponadto, Sąd Apelacyjny podkreślił, że wyroki te dotyczyły jedynie obowiązku zapłaty składek w ramach niemieckiego ubezpieczenia od wypadków, co nie znajduje bezpośredniego przełożenia na poświadczone w dokumentach D/PL 101 podleganie ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń: emerytalno-rentowego, chorobowego, wypadkowego, zdrowotnego.

W uzupełnieniu należy zauważyć, że przed wejściem w życie art. 83a ustawy systemowej, to jest przed 1 stycznia 2003 r., uchylenie prawomocnej decyzji w sprawie objęcia ubezpieczeniem społecznym lub ustania ubezpieczenia mogło nastąpić w trybie wznowienia postępowania na zasadach określonych w art. 145

k.p.a. w związku z art. 123 ustawy systemowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 maja 2004 r., II UK 359/03, OSNP 2004 nr 24, poz. 425). Ponowne ustalanie prawa lub zobowiązania stwierdzonego ostateczną decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie obowiązującego obecnie art. 83a ust.1 ustawy systemowej jest instytucją odrębną od wznowienia postępowania administracyjnego, a jej regulacja jest wyczerpująca, co wyłącza stosowanie przepisów k.p.a. dotyczących wznowienia postępowania (por. motywy uchwały Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2005 r., II UZP 15/05, OSNP 2006 nr 17-18, poz. 176). Podobnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z 7 października 2009 r., III UK 38/09 (LEX nr 560872) i w uchwale składu siedmiu sędziów z 10 czerwca 2011 r., III UZP 1/11 (OSNP 2012 nr 5-6, poz. 68) na tle analogicznego unormowania zawartego w art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1251 ze zm.).

Warto wyjaśnić, że uregulowana w art. 83a ust.1 ustawy systemowej instytucja wznowienia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oznacza nadzwyczajną kontynuację postępowania w tej samej sprawie, w której organ rentowy ma możliwość zniwelowania własnego uchybienia powstałego przy ustalaniu prawa lub zobowiązania z zakresu ubezpieczeń społecznych, natomiast zainteresowany uprawniony jest do ubiegania się o ponowne ustalenie, jeżeli wcześniej nie powołał się na okoliczności lub nie przedstawił dowodów uzasadniających istnienie owego prawa lub zobowiązania. Należy dodać, że wzruszalność decyzji rentowych polega przede wszystkim na niwelowaniu tak zwanych wad materialnoprawnych, czyli uchybień organu rentowego w zakresie rozstrzygania o faktach warunkujących nabycie prawa lub powstanie zobowiązania albo zaniedbań samych ubezpieczonych wywołanych nieporadnością w dokumentowaniu tychże praw i zobowiązań (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2022 r., III USKP 108/21, LEX nr 3305880).

Uzasadnieniem dla ponowienia postępowania zakończonego prawomocną decyzją organu rentowego, wyznaczającym jego cel, jest niezgodność zawartego w decyzji rozstrzygnięcia z ukształtowaną *ex lege* sytuacją prawną ubezpieczonego. W ponowionym postępowaniu organ rentowy dąży więc do ustalenia, czy popełnione przez niego uchybienia albo przedłożone przez ubezpieczonego

dowody lub ujawnione okoliczności mają wpływ na zmianę dokonanych wcześniej ustaleń. Bezpośrednim celem ponownego ustalenia jest rozstrzygnięcie o uprawnieniach lub zobowiązaniach według stanu faktycznego z chwili wydania weryfikowanych decyzji rentowych. W doktrynie oraz judykaturze przyjmuje się, że postępowanie w sprawie ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania stanowi nadzwyczajną kontynuację postępowania przed organem rentowym w tej samej sprawie wskutek przedłożenia nowych dowodów lub ujawnienia nowych okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które miały wpływ na prawo lub zobowiązanie (R. Babińska: *Wzruszalność prawomocnych decyzji rentowych*, Warszawa 2007; K. Antonów: *Ponownie ustalanie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych*, Przegląd Sądowy 2009 nr 1, s. 59 oraz K. Antonów, M. Bartnicki, B. Suchacki: *Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz*, Warszawa 2009, a nadto uchwała Sądu Najwyższego z 3 października 1996 r., II UZP 18/96, OSNAPiUS 1997 Nr 7, poz. 117 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 15 listopada 2000 r., II UKN 41/00, Prokuratura i Prawo 2001 nr 6 - dodatek, poz. 39; z 21 września 2010 r., III UK 94/09, LEX nr 621346 i z 24 marca 2011 r., I UK 317/10, LEX nr 811823).

Nie została również spełniona przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, gdyż ta ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym Sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[a]